

Sequinto

sius cupiens nos saluari q̄ damari.
Et ideo matrem sue passioni interesse vo-
luit: vt per suam intercessionem cui nō
est fas aliquid denegare occasionez ha-
beat miserendi. **Q** autē **M**aria sollici-
ta sit reconciliare peccatores: patet p̄ ta-
le exemplū ee. **F**uit quidā peccator
volens ire ad peccanduz. ad altare bea-
te virginis stabat salutans eam angeli-
ca salutatione. Quia modus eius erat
quandocunq; poterat altare vel imagi-
nem virginis salutauit. Quod cum face-
ret: vidit imaginem eiusdem virginis q̄
sup altare erat viuificari cum puero quez
tenebat. Viditq; sanguinem fluē d̄ pu-
ero in gremiū eius: sicut fluxerat de vul-
neribus christi in cruce. Quod cum cer-
neret obstupefactus est dicens. **O** dñā
quis fecit hoc? Et beata **M**aria respondit
Tur ceteri peccatores qui amplius cru-
cifigiti me et filiū meum q̄ fecerant iu-
dici. **V**olebatq; **M**aria sanguinez puē ter-
gerez restringere: sed nō poterat. Et pec-
cator ille conuersus ad imaginem dixit
O mater misericordie intercede p̄ me.
Et illa **G**os peccatores vocat̄ me ma-
trem misericordie qui non cessatis face-
re me matrem miserie et tristitie. Et ille
Non sic p̄issima domina loqueret̄: h̄ me
memento aduocaram peccatoz te essez inf-
cedere pro me. Et mater ad filiū. **O** p̄s-
sime fili amore mei miserere huic pecca-
tori. Et filius. **N**ō mater. **N**ec grauari
debes q̄ te non audio: quia ego rogauī
patrem meū p̄mo si possibile foret aliter
humanum genus saluari transferret a
me calicem passionis. Et noluit audire
me. Et mater. **O** fili memento q̄ te ma-
terno amore foui et aluiyberibus et pec-
tore meo. et cōdona huic peccatori. Et fi-
lius. **O** mater ex iusticia tibi ostendo q̄
exaudire te non teneor. Et mater. **N**ō
in iusticiam causemur: sed ad misericor-
diam confugimus. Et ergo p̄pter tuaz
misericordiam miserere huic peccatori.
Et filius: rogauī ego secūdo p̄rem meū

vt si possibile foret alio modo gen⁹ hu-
manū saluari trāfferet a me calicē passi-
onis et nō audiuit me. Et mater. **O** fili
memento laborū quos sustinui tecum: et
dona mihi istū peccatorē. Et fili. **O** ma-
ter noli grauari q̄ te nō exaudio: sed me-
mento q̄ tertio rogauī patrē meū vt trā-
ferret a me calicē passionis et nō exaudi-
uit me. Et pia mater deposuit filiū et vo-
luit p̄cidere ad pedes eius. Quod cer-
nēs filius inq̄t ad eā. Quid est mater
q̄d facere vis? Et illa. **T**andiu ad pe-
des tuos cū peccatore iacebo quousq;
ventā ei cōcedas. Et filius. Absit hoc
mater: sanctū est in lege diuina q̄ fili⁹
debet honorare matrē. Et iusticia con-
cludit. q̄ ille legem debet implere qui le-
gem dedit. cum autē ego sim filius tuus
et tu mater mea te honorare volo in isto
peccatore: et sibi p̄pter te omnia peccata
indulgeo. et sic pax erit inter me et eum.
Et in signum pacis osculet̄ vulnera mea.
Et sic peccator osculando sanauit om-
nia p̄j christi vulnera.

De quinto p̄cepto

Non occides. **I**n q̄ pre-
cepto phibetur homicidium
a quo peccato p̄mo debet co-
hibere homines hoc q̄d ipm
est contra naturam: Docuit em̄ natura
ai alia q̄ deberēt diligere ea que s̄t eius-
dem speciei cum ipis. **U**nde **Ecc̄i. xiiij.**
Omnē animal diligit suum simile. **U**n-
mirum est quomodo homo vult occide-
re suū simile scz alium hominem. cū na-
tura doceat vnum lupū amare alium.
Sic similiter intelligendū est de homi-
ne q̄ naturaliter et ex instinctu nature de-
beret diligere alium hominē sibi similez.
Un **A**restoteles octauo **E**thicoz. **O**m-
nis homo omni hominī naturaliter est
amicus. Ergo talis peccat cōtra natu-

precepto

ram humanam et indicam. Insuper peccat contra rationem humanam. Dicitur enim ratio hominum quod non deberet facere aliquid quod sibi odit fieri. ut Job. viij. Unde cum ipse homo super omnia naturaliter abhorret mortem. ideo ipse super omnia cauere debet ne mortem alii inferret. Unde in metatexto secundo de anima. Omnia naturaliter desiderat permanentiam et esse. Secundo deberet cohibere homines ab hoc peccato: quia peccatum hoc diabolicum est et diabolo assimilatur. Unde Job. viij. Ille homicida erat ab initio. Diabolus ab initio homicida fuit suus ipsius: et consequenter Ade et Eue et totius humani generis. Unde Augustinus. Diabolus est humani generis inimicus inuictor mortis. **B** Tertio deberet cohibere. quia est unum de quatuor peccatis quod dicunt ad dominum clamare. Et primum horum peccatorum est oppressio puerorum innocentium. Unde Exodi secundo. Ascendit vox filiorum israel ad dominum. Ergo summe cauendum est cultibus: ne pupillos et orphanos et viduas innocenter opprimat vel eis aliquam iniuriam faciat. Secundum est peccatum sodomitarum. Unde Gen. xvij. Clamor sodomitarum et gomorreorum multiplicatus est. Tertio detentio mercedis mercenariorum. Unde Jacobi ultimo. Ecce merces operariorum vestrorum que fraudata est a vobis clamat. et clamor eius introiit in aures domini sabaoth. Quartum est homicidium proximi. Unde Genes quarto. dixit dominus ad Cain; Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Sic ita potest deus dicere ad quemlibet homicidam. Ecce sanguis innocenter a te effusus clamat ad me de terra requirens vindictam super te. Item patet ex hoc quod sit unum de maximis peccatis occidere proximum et innocentem. quia dominus maledixit terre que aperuit os suum et recepit sanguinem Abel fratris Cain. Si autem terra est maledicta a domino que sanguinem

nem innocentem recepit: quid tunc de illo erit qui sanguinem innocentem effudit. Ergo merito dicetur occisoribus in iudicio extremo. Ire maledicti in ignem eternum etc.

Quod homicidium sit duplex. **L**

Sciendum autem quod homicidium est duplex. scilicet corporale et spirituale. **C**orporale committitur

manu vel facto. et hoc quatuor modis. **P**rimo modo iusticia dictante. ut cum iudex reum iuste damnat. vel minister taliter damnatum occidit. Unde queritur. utrum iudicio liceat occidere malefactorem. Respondeo secundum sanctum Thomam secunda secunde. q. lxvij. Sicut pro salute totius corporis preciditur laudabiliter membrum putridum: sic malefactor qui est corruptivus aliorum. laudabiliter occiditur ut commune bonum conservetur. Si tamen hec occasio fieri a iudice vel ministro iure vindicte vel delectatione fundendi sanguinem humanum: licet iste malefactor iuste occidatur: nihilominus iudex vel minister mortaliter peccat. Similiter si minister hoc facit pro aliquo questu quem exinde se consequi speraret. Similiter autem ambo scilicet iudex et minister peccant mortaliter si reum occidunt iuris ordine non servato: hoc est si occidunt sententia iudicialiter non condemnatum. Et hoc probatur. xxvij. q. iij. paragrapho penultimo. et q. v. miles. et ca. cum minister. **Q**ueritur utrum liceat private persone occidere malefactorem? Respondeo secundum sanctum Thomam ubi supra. non licet. sed solum illi cui communitatis cura commissa est. sicut principi vel domino terre habenti publicam auctoritatem non autem alicui privato. **S**ecundo modo fit homicidium necessitate instigante. Sed tunc distinguendum est hoc modo. quia aut illa necessitas bene potest satis faciliter evitari. puta cum quis

Sequinto

potest euadere insequētem se hostē. tūc reus est homicidij z tāq̄ p mortali peccato debet agere penitētiā. Aut ē necessitas inuitabilis: puta si q̄s occidit insequētem se non ex odij fomite. sed ex dolore animi. quia aliter nō potuit periculū occasionis euadere. z talis nō peccat nec astringitur ad penitentiā nisi ad cautelam ppter ambigū dubietatis. quia potest timere ne illum occiderit motus ex indignatōe vel iracundia: vel libidine vindicte: z nō ex sola necessitate defendēdi se. ideo interiorē sp̄ debz agere penitentiā: z suis peccatis ascribere q̄ in tantam venit necessitatē: z in hoc concordat Banfredus z Hostiensis. Sciēdum tamē q̄ quis p cōseruatōe p̄rie p̄sone liceat in inuitabili necessitate aliū occidere ne ip̄e occidatur. hoc tamē nullatenus est licitū p cōseruatōe rerū temporalium: quia vita p̄rimū est p̄ferēda rebz fortune. **T**ertio hoc homicidijū corporale fit casu. sed ibi distingue. quia aut dabat operā rei licite aut illicite: puta si p̄iciebat lapidem vel iaculum siue in ludo siue p corpis exercitio versus locum vbi p̄sueuit esse transitus hominū: reus est homicidio. vt patz p̄. q. i. merito. Et irregularis efficitur. vt patz p̄ Innocētiū sup ca. exhibita. Si vero dabat operam rei licite: puta si pulsauit z baculus cadēs interfecit aliquem vel occidit eū nō imputat ei. Vel si quis secans arborē z arbor cadēs fortuitu aliq̄ occidat: nō est culpabil. qd̄ verum est si fiat in priuato loco z adhibeat veram z plenam diligētiam. s. circūspiciēdo se z alte clamādo q̄ sibi caueat: alioqn̄ sibi imputabit vt p̄z dist. l. hī qui arborē. Quid de parētibz in q̄rum lectis puuli inueniuntur mortui Rñ deo fm̄ Raymūdum. Si mors interuenit graui eorum culpa p̄cedente atq̄ negligētia: grauis est eis penitētia iniungēda. Si autē leuis culpa p̄cesserit: nō grauis penitētia est eis iniungēda. Si

autem nulla p̄cesserit negligentia vt culpa de iure nō sunt puniēdi: tamē ad cautelam ppter ambiguum est eis aliq̄ penitētia iniungēda. Concordat Hosti. et addit q̄ monēdi sunt parentes ne pueros teneros secum in vno lecto collocēt: ne forte opprimātur. ij. q. v. consulisti. Quid dicēdum est de custodiētibz infirmorum qui ad eorum peritidē vocauerūt minutorē vt minueret eis sanguinem: vel dederūt eis vinum: vel non bene custodiūt eos ita q̄ ip̄i mortui sunt. Respōdeo fm̄ Bui. In omnibus talibus quādo bona fide fiūt nō debet aliquis de facili scrupulosam p̄sciētiam habere: nisi sit euidēs culpa aut negligētia dissoluta z certum sit q̄ inde mors p̄ueniret. tunc irregularitas contracta est. **Q**uarto homicidijū corporale cōmittitur volūtate z p̄pria iniquitate impellēte: puta si quis ex odio vel liuore vindicte aliq̄ occidat. z tūc sine omni distinctōe dicēdum est q̄ tale homicidijū volūtarium semp̄ est mortale peccatum z enorme. Querit̄ vtruz magis peccet qui occidit iustum q̄ qui occidit peccatorem. Respōdeo fm̄ sanctū Tho. scd̄ a scd̄e. q. lxxij. sic. Et hoc quadruplici rōne. Primo quia nocet ei quē plus debet diligere. z ita magis agit cōtra charitatem. Secūdo quia iniuriam infert ei qui est minus dignus z ita magis cōtra iusticiā agit. Tertio q̄ p̄uat cōmunitatē maiori bono. Quarto quia p̄temnit deū in iusto hoīe. Luc. x. Qui vos spernit me spernit. Item quia fideles sunt filij dei. i. Joh. ij. Videte qualem charitatē nobis dedit deus vt filij eius noīemur z simus. Igit̄ qui aliq̄ fidelem occidit: filiū dei occidit. qd̄ constat immānissime scurritatis esse. Quō ante p̄spectū dei stare audebit qui fratrem eius occidit. Querit̄ vtrū occidere aīalia sit peccatum. Rñ deo fm̄ Tho. vbi supra: nō. quia nullus peccat vtenudo re sua ad hoc ad quod est ordinata.

precepto

Generalit̄ aut̄ plantet̄ aſalia p̄ hoīes
 ſit: Querit̄ utrū mlieri liceat ſcipam oc
 cidē p̄ ſtuprū v̄ adulterū v̄ irādū Rñ
 deo ſm Tho. vbi ſup̄ nō. qz nō debz in
 ſe cōmittere crimen maximū v̄ vitet mi
 nus crimen alienū. Nō est em̄ crimē mu
 lieris ſi ei violentia iſeraſ. Et itez forni
 catio vel adulterū min⁹ p̄ccm̄ est q̄ ho
 micidū. p̄cipue ſup̄pius q̄d est periculo
 ſiſſimū. Quia nō reſtat t̄p̄s v̄ p̄ peniten
 tiam explet. Sed hoc eſt v̄ez q̄ potius
 debet ſe violent p̄mittere occidere q̄ in
 p̄ccm̄ fornicatōis voluntarie incidere.
 ¶ Sciendū q̄ occidere ſcipm̄ est p̄ccm̄
 mortale: v̄ p̄bat Thomas ſc̄da ſc̄de .
 q. lxxij. quadrupl̄ Primo quidē q̄a est
 p̄tra naturalem inclinātōem qz vnaque
 q̄s res ſcipam nitit̄ conſeruare quantuz
 in ſe eſt z p̄t. Sc̄do qz eſt cōtra charita
 tem qua hō tenetur ſe diligere. Tertio
 eſt iniuria cōmunitatis: qz quilibet ho
 mo pars eſt cōmunitatis. Quarto qz ta
 lis in deū peccat: ſicut q̄ alienū ſuū inter
 ficat peccat in dñm. Ideo qz nullo mo
 do licet illud v̄t miſeriaz p̄ſentis vite q̄s
 euadat. naz ſinis oīm terribiliū ē mors
 ſm p̄hm̄. Item nec p̄pter vindictaz ali
 cui⁹ peccat in ſcipō lz ſe occidere Quid
 de his qui ſcipos mutilant: Rñ deo nō
 licet mēbrū ſanū p̄cidere Et quidē ſi ta
 lis mutilatio fiat ex impatientia alicui⁹
 iſſimilitatis. aut etiā credebat obſequiū
 p̄ſtare d̄oyt̄putat̄ caſte viuēt nihil omī
 nus talis grauiter peccaret qz non licet
 aliquo mō mēbra p̄ſcindere ad vitā duz
 periculū anie ſue p̄ccm̄: qz ſaluti ſp̄ū ali
 ſemp̄ p̄t aliter ſubueniri: cū p̄ccm̄ ſubia
 ceat ip̄i voluntati. Ergo tales homicide
 ſup̄pius iudicant̄: z tal̄ repellit a p̄mori
 onez receptōe ſacrorū ordinū. Sec⁹ eſt
 ſi mēbrū putriduz ideo abſcīdat̄ a ſe
 vel ab alio: qz eſt corruptiuuz corpis: qz
 tunc licitū eſt p̄ſcindere: de voluntate t̄n
 eius cui⁹ eſt mēbrū aut illi⁹ ad quē p̄ti
 net curare de ſalute illi⁹. ¶ Quinto
 homicidū corpale cōmittit̄ a lingua

z hoc primo. ſz p̄cipiēdo ſicut herodes
 occidit oēs pueros qui erant i bethlees
 tude. Matth. ij. Vittens occidit oēs
 pueros qui erant in bethleem z in omni
 bus finibus eius: non q̄ manu eos occi
 derat. ſed quia iuſſit z precepit. ¶ Se
 xto cōmittit̄ conſilio: puta cū quis altēi
 ſuadere vel rogat homicidū facere: oſten
 dens ſibi utilitatem ſequentem ex homi
 cidio tali Et talis ſm Innocen. eſt reus
 homicidij: z cū hoc irregularitatem incur
 rit. Nec intereſt ſi ille cui dat̄ conſilium ſta
 tim occidat vel diu poſtea t̄p̄e interiecto
 niſi interim contrariū ſua deret: z primū
 conſilium reuocaret. imo quod plus eſt
 oportet q̄ illi denunciet de cuius morte
 contractum eſt q̄ ſibi caueat: niſi p̄bab̄
 liter credat q̄ poſt reuocationē conſilij ille
 cui dedit conſiliū reuocet a p̄ſſito occi
 dendū: v̄ dicit Inno. Laute t̄n ne quē
 q̄ p̄dat. Sic cayphas chriſtus occidit
 dando conſilium de morte eius Joh. xi
 dixit. Expedi vobis v̄t vnus moriatur
 homo p̄ populoz non tota gens pereat
 ¶ Unde Auguſtinus. Non ſolum illi ho
 micide ſunt qui manu homines occidit̄
 ſed etiam illi per quorū conſilium frau
 dem z exhortationem hoīes extinguunt̄
 Et ad iſtud duplex homicidū de
 ſcernendum quidam euangeliste dicūt
 ſeu tradunt chriſtum eſſe crucifixum ho
 ra tertia: alij dicunt hora ſexta Quia iuz
 dei ſuis prauis conſilijs machinātes in
 mortem chriſti ipſum linguis crucifixe
 runt hora tertia. Militres vero hoc fa
 cto impleuerunt hora ſexta. Septimo
 committitur ſeu fit deſenſione ſeu anī
 mo defendendi eum qui homicidū p̄
 petrat. Nam ſm Henricuz de firmaria
 Si quis vadit ad interficiendum aliu
 z ſcipm̄ illi ſcienter aſſocias: nō tamē ip
 ſum incitas ad homicidū perpetrā
 dum: nec ſuper hoc aliqua verba euz eo
 habuiſti nec ipſe tecum: immo tu ſibi ex
 anīmo hoc diſſua diſſi: licet tibi acquieſ
 cere noluerit. Et nihilominus tu de ip
 ſo

De quinto

so timens te ipsi associas eo animo vt si forte ille insequeretur cum tu cum defen-
deres: & sic occidit alium per te associat?
Et in hoc casu dicit Hostien. q. talis est
homicida necynquam poterit ad ordi-
nes promoueri. Et sic intellige q. sola de-
fensione committit homicidium. **O**cta-
uo committitur tradendo proximum in mortem
sicut iudas christum: de quo dicit Barth.
26. Querebat oportunitatem vt eum trade-
ret. Et tales traditores cum iuda dam-
nabuntur: & rei erunt in sanguine innoxio
sicut iudas in christo. **N**ono committit
iudicando iniuste aliquem ad mortem. Sic
pylatus occidit Christum: de quo dicitur
Luce. 23. q. ad iudicauit fieri petitio-
nem eorum. **U**e illis falsis iudiciis q.
propter munera vel fauorem iudicium & ius-
ticiam peruertunt: quia enormiter pec-
cant in christum qui est veritas & iusticia.
Unde Isidorus de summo bono. **N**o
est persona in iudicio consideranda: sed
causa. **Q**ui consanguinitatis & amicitie
faueoris siue inimicitiarum occasione iu-
dicium peruertunt sine dubio in christum
dominum qui est veritas & iusticia peccant no-
scuntur. **U**nde Chrysostomus. **F**acile
deuiat a iusticia qui in causis non deus
sed hominem formidat. **H**oc patet in
pylato: qui christum multis modis & vijs
nitebatur liberare: sed postmodum fina-
liter ex timore humano iniuste ad mor-
tem sententiauit. **S**ciendum q.
iudicium non licet vendere iustum iudicium
Unde Augustinus. **N**on debet iudex
iustum vendere iudicium: non testis ve-
rum testimonium: licet vendat aduoca-
tus iustum patrocinium & iuris perit re-
ctum consilium. **E**rgo grauiter peccant
qui iusticiam exequi nolunt. nisi accep-
tis antea muneribus. **E**t tales quando-
q. confunduntur hic & in futuro. **U**n-
de legitur q. quidam iniquus iudex ni-
hil voluit facere iudicium nisi antea acce-
ptis aliquibus muneribus. **E**t cum que-
dam ydria quandam causam habuit:

quam iudex et continue prolongauit.
Tunc ipsa fuit conquesta cuidam bono
viro q. dixit ei. **I**pe tibi non faciet iudi-
cium nisi ei manus inungas. **T**unc illa
mulier accepit pinguedinem butyri & co-
ram omni populo presenti in iudicio ad iu-
dicem accessit: & ei manus inunxit. **Q**ui
indignanter dixit. **E**ur mihi maculas ma-
nus? **E**t illa. **Q**uia mihi dictum est q. non
habeo finem nec expeditioem cause mee:
quam mihi in diu praxistis nisi yngeretis vo-
bis manus. **E**t sic ille confusus coram om-
ni populo stetit: & ei exyrecundia iudici-
um fecit. **I**tem sciendum q. iudex iniuste iu-
dicans puniendus est a superiori suo vt
exemplo eius alij timeant tale facinoram
plius committere. **U**nde legitur q. qui-
dam rex perlarum cum deprehendisset quon-
dam iudicem suum iniuste iudicasse eum
iussit excoari: & sellam iudicis cum tali
cute cooperire vt iudex futurus continue
memor fieret supplicij & timeret iniuste iu-
dicare. **S**ciendum tamen q. non fa-
ciliter homo iudicandus est ad mortem:
qui est nobilissima creatura. **U**nde Ari-
stoteles de regimine principum. **N**obilis-
simum animalium est homo caue ef-
fundere sanguinem humanum. **U**nde
etiam Augustinus de spi. 21. **T**ate di-
gnitatis est humana conditio: vt nullum
bonum propter summum bonum ei sufficere
possit. **U**nde Bernardus in sermone. **F**e-
cit deus hominem secundum corpus egregiam
creaturam: sed secundum animam magis: vt ip-
ta imagine creatoris insignit: rationis par-
ticipet: beatitudinis eterne capace. **E**rgo
tal nobil creatura non leuiter est delen-
da. **H**oc isti deberent attendere q. homines
quasi pullum galine occidunt: & modicum
estimant effundere sanguinem humanum:
& occidere hominem. **L**um tamen deus lo-
quitur per Ezechiel. c. xviii. **N**unquid vo-
luntatis mee est mors impij dicit dominus et
non magis vt auertat a via sua & viuat.
Ergo quoniam esset spes probabilis de emenda-
tione melius esset hominem viuere & se eme-

precepto

tere: et peccata sua per satisfactiones de
lere: quod sic leuiter et facilliter occidere. In
signum huius dicit dominus per Ezechiel
18. Nolo mortem peccatoris huius. et
ego illi qui ita atrociter homines cruciant et
puniunt: et ita in misericorditer sententiatur
et iudicant: timere deberent illud dicitur
Jacobi. 9. Iudicium ei sit sine misericordi
dia: qui hic non facit misericordiam. Et
illud dicitur apostoli. Quo iudicio alium iu
dicas: teipsum condemas. Et super omnia ti
mere deberet dicitur christi quod habet Luce
vi. Eadem mensura qua mensi fueritis
remittetur vobis. **D**ecimo committit
hoc homicidium non liberando primum a
morte. Unde querit vtrius quilibet tenet
liberare primum a morte. Rudes quod sic. quod
quilibet ex debito charitatis tenet repel
lere iniuriam a primo liberare eum a mor
te vel defendere eum cum potest: alius erit re
homicidium. Et ista veritate docet euiden
ter instinctus naturalis in brutis animalibus:
ut patet de delphinibus put dicitur phis
xi. de animalibus. Similiter patet in porcis
qui sibi mutuo subueniunt. et unus nititur
aliu liberare. Non tamen quilibet tenet per ta
li liberatione alterius periculo mortis se ex
ponere: sed solus aude tenet ad hoc et
manu armata. Qui autem ex charitate
hoc faceret: opus perfectionis exerceret.
De persona priuata dicit magni docto
res quod si credat quod hominem solo verbo pos
sit liberare a morte iniusta quod tenet face
re verbo: verumtamen facto tenet impedire si
possit efficere sine periculo.

Homicidium spirituale octo modis
committit.

Homicidium spirituale quo quis
interpretatur dicitur homicida com
mittit octo modis. **P**ri
mo quod deus committit in corde primum odi
endo: de quo prima Iohannis. 15. Omnis qui odit
fratrem suum. homicida est. Et satis quoniam
omnis homicida non habet vitam in se ma
netem. Glo. ibidem. Et si viuens in ho
mines viuere cernit: in perpetuum tamen cum

demonibus condemnabitur. Et istud
homicidium tanto grauius est corpora
li homicidio: quanto anima que per in
diciam occidit est prestantior corpore: quod
secundo patet ex hoc quod homicidium corpo
rale est quo homo interficit alium per
indiciam autem homo perimit seipsum. et
ideo quanto nequius est hominem in
terficere seipsum quam alium: tanto detesta
bilius est homicidium spirituale corpora
li. Et isto modo tam pueri quam mulieres
iudeorum christum crucifigentium facte sunt ho
micide: odientes dominum iesum christum. Et si
militer hodierni iudei sunt homicide christi
hoc modo. Homicidium quando sit pec
catum mortale vel veniale patet infra. xiiij.

Secundo committit involunta
te: scilicet spirituale et bone voluntatis
propositum suffocando. Nam quatenus
in te bonum conceptum tibi diuinitus
inspiratum per negligentiam et contem
ptum extinguis: totiens diuinum fetus
manu gratie diuine in te plantatum vo
luntarie iugulas et perimis. Quia anima
cuiuslibet hominis est sponsa christi: quod
tunc ab ipso impregnabitur quando bo
na voluntas et bonum propositum con
cipitur. Tunc idem conceptum occidit
quando bona voluntas per negligentiam
et contemptum ad effectum non produci
tur. **T**ertio committit verbo
et ore proximo suggerendo mala que sunt
contra deum et salutem. Ideo christus
dicit de diabolo ut habetur Iohannis.
viiij. Ille erat homicida ab initio. Unde
de Augustinus super Iohannem. Homici
da diabolus dicitur: non quod gla
dio armatus nec ferro cinctus ad ho
minem veniat: sed quia malum verbum
seminauit. Noli ergo te non putare ho
micidam esse: quando fratri tuo mala per
sua des. Unde apostolus prima ad Co
rinth. xv. Corrumpunt bonos mores col
loquia praua. Ergo quando cum
verbis tuis occasio es alicui ad peccan
dum: si hoc ex proposito et scienter feceris

Se quinto

homicidii spūale cōmittis. **Q**uarto cōmittit q̄ndo hō subtrahit frat̄nā cor̄ rectōem atq; admonitōem. **U**n̄ Breḡ in moral̄. Tot p̄sonas occidim⁹ q̄t ad mortem ire quottidie tepidiz tacētes videmus. **L** **C**irca q̄d queritur: vtz correctio fraterna sit in p̄cepto. **R**espondeo fm̄ **T**ho. sc̄da sc̄de. q. xxxij. in p̄cepto est. **S**ed quia p̄ceptū est affirmatiuū non obligat ad semp: sed p̄ loco z tpe. **U**nde omisso ei⁹ vno modo sit merito: vt quando q̄s oportuū tempus inquit. v̄l q̄ de ip̄is metuit ne deteriorēs fiant v̄l ad bonam vitam alios impediāt z h̄mōi. **S**c̄do modo omittitur cum peccato veniali: quādo scilicet timor cupiditas fac̄ tardiorē ad corrigēdum delictū fratris: non tamen ita q̄ si constaret ei q̄ si fr̄m posset a p̄ccō retrahere dimitteret p̄pter timorē z cupiditatem: quinimo in aīo preponit charitatē vt d̄t **Augustinus**. **T**ertio modo omittitur cū peccato mortali: scilicet cū fornicatur iudiciū vulgū vel carnis cruciatio: vel quodcunq; temporale: dū tamen h̄ ita dominetur in aīo q̄ fratris charitatē p̄ponatur. **Q**uinto committitur p̄ malum exemplū quod dat p̄o/ximo. **U**nde **Augustin⁹** in libro de pastoribus. **Q**ui in cōspectu populi male viuit quantū ī eo est illū q̄ ab eo accenditur occidit. **E**rgo q̄ te p̄mitus suo malo exemplo ad peccandū induxit ille animum tuam z suā occidit. suaz p̄ maliciā tuam p̄ malum exemplū de quo d̄t x̄ps **Matth. i8.** **V**e homini p̄ quē fit scandalum. **U**nde etiā **Aristoteles. ij.** ethi corum. **P**essimus est ille q̄ vitur malo: non solū ad se h̄ etiā ad alios. **E**rgo tales multipliciter puniunt. **U**n̄ Breḡ in moralibus. **T**ot mortibus quis dignus est quot mala exempla prauitat̄ in posteros reliquit. **S**exto cōmittit quando quis heredibus suis iniustas res relinquit. **N**ā quot denarios eis scienter relinquit: tot gladijs ipsos

transfigit. **E**rgo tales heredes siue filij si illas res iniuste acquisite scient possident tunc damnantur cum patribus. **E**t tunc sc̄dm̄ dictum ch̄i in euāgelio filij consurgunt aduersus parentes. **H**oc intelligatur q̄ ī iudicio extremo siue etiam in inferno puniet eos dupl̄r. **P**rimo cōqueruntur de eis sicut de crudelibus occasibus eoz. **E**c̄i. xli. **D**e patre ip̄io conqueruntur filij. quoniā p̄pter ip̄m sunt in opprobrium. **S**c̄dm̄ quod est grauissimū: quia in inferno semper eos torquent ad minus per impropria: intantum q̄ nescio vtrum grauius per filios: vel per demones puniantur. **U**nde legitur q̄ quidem comes quo ad humanam estimationē satis bonus: visus est post mortem a quodam heremita in inferno in quadam schala ignea stare. **E**t cum ille quereretur cur ibi esset cum satis laudabiliter in mundo vixisset. **R**espondit q̄ propter possessionem cuiusdam ecclesie quā proauus suus sibi surpassasset. **E**t ip̄e admonitus nō eam restituit. **Q**uia eam se possidere licite estimabat: ex quo ab antiquo sup̄ eum sic deuoluta esset. **E**t ip̄e fatebatur decimū se eē possessorem. **E**t quot de generatione illa q̄ eā scienter possiderēt morerent: illuc ad eum z ad eandā schalā futuri eēt. **S**eptimo committit victum necessarium ī necessitatis articulo pauperi subtrahendo. **N**ā q̄ victū necessariū pauperi ī necessitate subtrahit: spūale homicidium cōmittit. **U**nde **Ambro.** **P**asce fame morientē: si non pausisti occidisti. **G**ratia huius potest queri vtrum dare elemosynā cadat sub p̄cepto. **R**espondeo q̄ dare elemosynam ī necessitate articulo cadit sub p̄cepto q̄d patet p̄ h̄ qz ip̄am omittēs eternaliter puniet. vt p̄ **Matth. i. xxij.** **E**suriui: et non dedisti mihi māducare. **E**t rō huius est: qz cū dilectio proximi sit in p̄cepto: necesse ē omnia illa cadere sub p̄cepto sine quibus dilectio p̄xi non seruat. **A**d dilectōes

precepto

aut primi pertinet: ut nō solum velim⁹
 et bonū sed etiā operemur s̄m illd. i. Jo
 annis. 3. Non diligamus lingua neq; s̄
 bo: sed operer veritate. Ad hoc ar̄tve/
 limus alicui requiritur ut eius necessita/
 ti subueniamus. Juxta illud. i. Joh. 3.
 Qui viderit fr̄s suum habere necessita/
 tēz clauerit viscera sua ab eo. quō cha/
 ritas dei manet in illo: Ergo elemosy/
 narum largitio est i precepto. S; qui a
 p̄cepta dant de actibus virtutuz: neces/
 se est q̄ hoc donū elemosyne cadat i pre/
 cepto s̄m q̄ actus est de necessitate x̄tu/
 tis: puta sc̄dm dictamen recte rōnis. et
 sc̄dm hoc aliud est considerandū ex par/
 te dantis: z aliud ex parte recipiētis. Et
 ex parte q̄dem d̄ctis requiritur q̄ illud
 q̄d in elemosyna datur sit supfluum nō
 solum respectu sui p̄ius: sed etiā respe/
 ctu aliorum quorum sibi cura incumbit
 Quia recta ratio dicit q̄ vnusquisq; si
 bi p̄ius p̄uideat de his quoz sibi cura
 incumbit. z postea de residuo necessitati
 aliorum subueniat. Ex parte autem re/
 cipiētis requiritur q̄ necessitates habeat:
 alioqn non esset rō pietatis quare ei da/
 retur. Unde dist. 82. ca. i. His paupe/
 ribus danda est elemosyna q̄ i manib;
 suis laborare non possunt. Non at om/
 nis necessitas obligat ad p̄ceptum: sed
 solum illa sine qua quis sustentari non
 potest Et ideo relinquitur q̄ daē elemo/
 synam de superfluo est in p̄cepto respe/
 ctu eius q̄ est i extrema necessitate posi/
 tus. Sciēdum tamen q̄ non simpliciter
 expectanda est semper extrema necessi/
 tas: quia tunc non poss; iuuari natura
 consumpta. Sed tunc intelligend⁹ est
 casus extreme necessitatis quādo appa/
 rent signa future necessitatis extreme p̄/
 habilita: ut cum quis videt alios ipoten/
 tes vel pigros ad subueniendum: z vi/
 det pauperem indigere vite necessarijs
 nec sibi posse satisfacere: tunc em̄ ex pre/
 cepto charitatis tenetur sibi subuenire.
 Sed circa necessitatem extremaz dare

elemosynā est i consilio sicut de quolibz
 meliori bono dant consilia. Unde dicit
 Basilius. Cur tu abūdas ille s̄o men/
 dicat: nisi ut tu bone dispensatōis meri/
 ta consequaris: aliovero patientie meri/
 tis decoretur. Famelica panis est quē tu
 tenes: tunica nudi est quam in conclaui
 conseruas: calcens discalceati est qui pe/
 nes te marcescit Idcirco tot iniurias cō/
 mittis q̄ dare valēs. Octauo commit/
 titur p̄ximo detrahendo de qua detra/
 ctione iā dicitur.

De detractōne.

Detractio detestanda est. P̄mo
 quia comparatur homicidio: qz
 ille cui detrahitur in conscientia
 illius q̄ audit detractōem occidit: i cui⁹
 conscientia pus viuebat p̄ bonā famaz:
 z tale homicidium grauius est corpora/
 li. Quia s̄m Henricū de firma. ibi solū
 corpus vnus occiditur: hic aut s̄m plu/
 res aie perimunt. vna ip̄ius detractor;
 alia eius cui detrahitur cū hoc p̄cepit
 z irascitur querit vindictā. Tertia ip̄o/
 rum audientium. vnde tale homicidiū
 periculosissimū est: qz est contagiosum.
 serpit em̄ de vno ad alium. z letaliter in/
 ficit oēs illos in quos venenū detractio/
 nis infunditur. Unde Bernardus su/
 per canonicā Joānis. Un⁹ ē detractor
 q̄ loquitur: z tamen vnū verbū eodem in/
 momēto multitudinis audientium dum
 aures transfigit: aias interficit. Sec/
 cundo p̄valere ad detestandā detracti/
 onem hoc quod detractor diuersis ge/
 neribus rerū comparat. Nā p̄mo com/
 paratur canis: ut dicitur Math. 7. No/
 lite sanctuz dare canib;. Eccl. ix. Sa/
 gitta infixa femori canis: sic verbū in ore
 stulti. Canis sagittā habens infixaz fe/
 mori nō quiescit donec remouerit: neq;
 stultus quiescere p̄t donec verbuz quod
 audiuit de p̄ximo alij retulerit. Detra/
 ctōres sunt canes diaboli nō p̄mittētes
 etiā vnā auiculā auferri ab hinc quin la/
 trent z eaz mordeant. Itē cōparat por/
 3

Sequinto

co. quia ad modum porci os citi in quatuor pedes. Et sicut porcus ingrediens in horum aliquem ibi lutum et florem inueniens: flores dimittit et lutum ingreditur: et se in eo volutat. Sic detractor bona visa vel audita de primo obliuiscit et mala audita vel visa de primo ponderat et retinet. Et sic os et lingua in quatuor: quod est membrum nobis lepre aliis membris. Unde Aristoteles in politica. Nullum enim animal naturaliter habet simonem nisi homo. Item detractor comparatur serpenti in his proprietatibus. Serpens est animal perditum osu. in silentio mordax: tortuose procedens. Sic detractor perditus est quod occulte obloquitur primo. Unde Ecclesiasticus. Si mordeat serpens in silentio: nihil eo minus habet quod occulte primo detrahit. Tortuose etiam incedit detractor: dum a laude eius incipit cui detrahit. et deinde subdit. Non dico hoc animo detrahendi: sed ut fides eius adhibeatur: dicat semel amare eum cui detrahit. Et ego dico quod sic eum diligit sicut iudas Iesum Christum dilexit quod eum falso osculo tradidit. Unde versus. Non bonum facis sed corde malum; meditare oscula que iudas domino dedit hec mihi tu das. Ergo tales sunt perditores primo: sicut iudas Christi. Tertio quia detractores peiores sunt furibus illis qui vestes et alia furantur temporalia. Unde Ambrosius. Tolerabiliores sunt fures qui vestes et alia bona diripiunt quam fures qui famam nostram bonam dilaniant. Cuius ratio potest esse hoc quod dicit Salomon. Melius est nomen bonum quam multe diuitie. Unde qui nomen bonum alicui aufert: magis nocet ei quam si multas diuitias furaret. Quarto quia detractoris lingua peior videtur esse inferno. Infernus enim solum malos deuorat. Lingua vero detractoris bonos et malos insuper detractores vno morsello comedunt vnam totam puinciam: vel archiepiscopatum civitatem: vel parochiam: vel villam cum eis obloquuntur. Et est valde periculosum cum dicitur: in

tali puincia sunt raptores: in tali episcopatu sunt usurarii: in tali civitate adulteri: et sic de alijs. Quia ibi innocens cum nocente infamatur: quod est contra iustitiam. hoc patet: quod si vnus est reus: tres vel plures sunt innocentes. Quinto quia iter omnia alia peccata istud videtur peius expiari: quod patet hoc quod secundum Augustinum. Non dimittitur peccatum nisi ablatum restituatur. Cum igitur detractor abstuleris primo bonam famam (quod iter bona corporalia est aliud nobilissimum) impossibile vel summe difficile videtur ut ei valeas plene restituere: cum non possis scire in quorundam cordibus hominum virtus detractoris sit diffusa. quare. etc. Unde sciendum quod iter omnia peccata ista duo peccata. scilicet detractio et rerum ablatio magis difficile dimituntur homini. quia sine restitutione nec valet contritio nec lachrymarum effusio: etiam si tot lachrymas effunderes sicut Petrus et Maria Magdalena effuderunt: quando amare peccata sua plauerunt. Item nec valet peccatorum confessio nisi fiat simul possibilitatem predictorum restitutio. Ergo detractores qui iniuste proximos infamauerunt tenentur in publico reuocari: et eis bonam famam restituere secundum possent nosse si volunt gratiam et dei misericordiam et remissionem peccatorum consequi.

Quot modis fiat detractio.

Detractio fit sex modis.

Primo cum quis occulta mala proximi manifestat: eum infamator confundendo. et si ea intentione certum quis vult de primo malum loqui ad nocendum ei: mortale est. Verbi gratia si quis aliquid occultum peccatum commisisset quod tibi soli deo constaret: et si hoc publicares alij infamando eum: peccares mortaliter si verum esset. Sed si manifestares illi quod possit prodesse ut emendaretur: hoc esset bonum et laudabile: quia in hoc queretur salus proximi. Item si ille apud quem tu illum infamasti alteri eadem intentio

precepto

de hoc occultum malum reuelat. s. ipm infamando similiter peccat: z sic d' singulis ascendendo. Quot peccata perpetrantur cum quis in vna tota terra vitare infamatur. imo si aliquis manifeste in aliqua ciuitate infamatus est z factum eius notorium est in illa ciuitate: z tu venires ad aliam ciuitatem vbi h' non sciretur: tunc si publicares ibi de peccatum z excessum illius hominis: ea intentione vbi etiam infamaretur: grauius peccares. Ergo nullo modo debemus manifestare mala pximi illis qui non sciunt z maxime vbi no pdest sed magis obest

Secundo quando audita mala de proximo cum augmento referunt alijs. Et heu hoc valde comune est mala pximorum aggrauentur z augmententur. Quod tamen est multum periculosum z grande peccatum: talia mala cu augmēto proferre: z sic pximum suū confundere. De his enim et contra istos dicit propheta dauid. psalmo. cxxix. Vir linguosus scilicet sermones cum augmento proferens non dirigitur in terra. Et ecclesiastica nono dicit salomon. Terribilis in ciuitate sua homo linguosus.

Tertio crimina falsa imponere proximo: z hoc est grauissimum inter peccata detractionum: quia vix remittitur tale peccatum. Unde Hieronimus. Non facile venia dixisse sua d' rectis. **Q**uarto cu quis negat occulta bona proximi. Verbi gratia Sicut cum aliqua bona referuntur de proximo: z ille iuidus negat hoc bonum verum esse qd dicit de illo cui inuidet q'uis verum sit in se. z cu hoc facit ex inuidia z vindicta grauius peccat. **Q**uinto cu quis nititur ea minuere bona manifesta proximi que non potest ex toto negare: tamen nititur ea minuere. Unde Hugo. Detractor e q' bona pximi in quantum potest diminuit.

Sexto cu quis bona pximi peruertit in mala: dicens ea esse facta mala intentione: cum tamen corz soli deo pateat. Unde

de Hugo. Detractor est locutio ex subdia pcedens: bona alioz denigrans. Et hoc. s. q' sic bona pximi quis conuertit in mala: pcedit ex inuidia z ex defectu caritatis. Unde Augustinus. Tertius est q' de aliquo incerto neminem iudicet: quem tanq' meipsum diligere. Insuper est signum magne nequitie z puerilitatis in homine q' sic proximo non suum iudicat et bona sua deprauat. Unde Chrysostomus super Mattheum. Sicut difficile aliquem suspicatur malum qui bonus est: sic difficile aliquem suspicatur bonum qui ipse malus est. Idem ibidem. Omnis homo scdm se estimat alterum. **S**ciendum q' summe debemus cauere ab his modis detractione nū scdm q' dicit salomon Sap. primo. A detractione peccati liget. Detractores enim teste aplo ad Ro. i. deo odibiles sunt. Et autem hoc melius seruare possemus. nullus nostrum deberet loqui d' proximo eo absente quod nollz loqui eo presente. Unde Leuitica. xii. dicitur. Non maledices surdo. Surdo maledicit qui absenti detrahit. Homo enim absens minus potest audire detrahentem q' si surdus esset. Surdus enim quandoq' audit quando sibi alta voce clamatur: absens vero qui quandoq' distat per duas leucas vel amplius non audiret detrahentem quantumcumq' clamaret. Unde etiam Hieronymus. Noli diligere detrahente ne eradiceris. pauci enim sunt qui huic vitio plene renunciant. Existis patet q' detractio e commune peccatum: et tamen grauius in hoc offenditur deus. Unde Augustinus super illd psalmiste. Pro eo vt me diligere detrahebant mihi. Plus nocent in membris detrahentes christo q' animas interficiunt creditorum: q' qui eius carnem mox resurrecturam peremerunt. Et propterea detractores grauius puniuntur a deo: z quandoq' tales desperant in agone mortis. vt p' per ex

Se quinto

emplū. Fuerunt duo socij clerici quoruz vn⁹ detractor pessim⁹: de nemine bñ poterat loqui: q̄ infirmitate detent⁹: cuz ad penitentiā a socio moneret parui pedēs ipius monita ī nullo se penit⁹ correxit.

Lunq; ad extrema appropinq̄ret: adiu raturus a socio suo p̄misit vt īfra triginta dies sibi appareret si posset: si d̄s p̄mit teret: et sic mortuus ē. Post paucos igit dies deo p̄mittente non p̄ salute ei⁹: sed vt ceteri tali erudirent exēplo Apparuit socio totus niger et accēsus tot⁹ ignitus ī tro et foris incēdio īfernali. Ad cui⁹ con/ spectum cū ille tremore deficeret: dixit ei Ego sum ille ifelix quondā soci⁹ tuus p̄ quo oras inaniter: qz p̄petue suz dā natus. Et cum ille quereret quō sibi ac cedisset in agone: Respōdit cū essem in extremis: ductus sum corā iudice. Lū q; obmutescerem p̄ timore vidī multas aīas sole lucidiores ad iudicē cōtra me manus extendētes et clamātes. Vīdī/ ca dñe sanguinē nostrū de illo mendace detractorē: qui nos apud hoīes mēda/ citer ifamauit. ad hāc vocem cuz me iu/ dex inspiceret toruo vultu et irato: et ego ī eius aspectu teritus et confusus et de/ platis contra me malis mibi conscius memetipm et misericōdiaz dei sum oblit⁹: et sic desperās p̄petue sum dānatus.

De his q̄ detractōes libēt audiūt R Equitur de p̄cō eoz q̄ libenter audiunt detractores: contra qd̄ p̄cōm p̄mo possūt valere verba sacre scripture que illud dissuadent. Vñ puer. 4. Labia detrahentiū sint p̄cul a te. Item Ecclī. 28. Sepi aures tuas spinis. et noli audire linguā nequā Vñ queritur vtrum peccet q̄s audiendo de/ tractorē. Rñdeo scdm Tho. scd̄a scd̄e q. 73. Si quis detractorem audiat. scz absq; resistentia: videtur detractori con sentire: vnde fit particeps p̄cōi eius. Et si quidem inducat eum ad detrahenduz vel saltem placeat detractio p̄pter odiū eius cui detrahitur non min⁹ peccat q̄

detrahens et qñq; magis. Vnde Bern/ nard⁹ de p̄sideratōe Detrahēre aut de trahētem audire quid horum dānabili us sit: non facile dixerim Si vero ei pec catum non placeat sed ex timore vel ne/ gligentiā vel etiā ex verecundiā quada; obmittitur detrahentem repellere et oñ/ dere q̄ ei detractio displiceat: tūc peccat quidem: sed multo minus q̄ detrahēs et plerūq; venialiter Quandoq; etiā ipm potest esse mortale: vt quia ex officio in cumbit ei detrahētem corrigere: vl etiā p̄pter aliquod periculum inde p̄sequēs Vel p̄pter radicem qua timor human⁹ qñq; p̄t esse p̄cōm mortale: qd̄ fit quan do hō sic dispositus est vt p̄pter timorē cuiuscunq; rei tpalis faciat aliquid pro hibitum vel p̄fermittat aliquid qd̄ est p̄ceptum ī lege diuina: talis timor ē pec catum mortale. Item qui libenter audi unt detrahēre p̄ximis sunt sicut canes. Quia cū vnus canis leditur tunc omnes concurrūt eum lacerāt et mordent Sic similiter faciūt detractores cum audiūt alicui obloqui: tunc obloquenti applau dunt: insuper et verba sua etiā apponunt Et sic aīas suas p̄rias occidunt et mor/ tem eternā incurunt Cōtra quos dicit Augustin⁹. Non accōmodes aures tu as ad percipiendum verba detrahētis ne concipias mortem ī anima tua. De/ trahentis em̄ et audientis vtriusq; esca ē mors anime. Et vt breui⁹ concludam. Detractor et libēs auditor diabolū por/ tant in lingua. Vnde quilibet in quan/ tum potest debet cōpescere detractores Vnde legitur d̄ quodam ep̄o qui erat in purgatorio et vehemēter affligebat in fetore clerici sui existentis in inferno et as/ cendentis ad ipsum: quia detractiones eius quandoq; audierat et eum non sa/ tis corripuerat: q̄q; ep̄s satis ī se bon⁹ fuerat. Item q̄ infelix sit lingua detra/ ctoris patet per hoc exemplū: Fuit qui dam maximus detractor religiosoz et sa cerdotuz et alioz bonoz hoim: qui tā dē

precepto

mortu⁹ ē. Post multos vero annos cum aperiebatur sepulchru⁹ ei⁹: totu⁹ corp⁹ ei⁹ putridum erat p^{er}ter linguaz eius. Sed rane linguam illā inter se volentes rodere non valebant: in signum q^{uod} lingua illa non erat digna in terraz redigi p^{ro} eo q^{uod} multos homines leserat: Et miser ille homo cuius lingua illa erat. iā in aīa z post iudicium in corpore z anima in eternum torquetur: nectamen consu^{er}metur. Unde Apocalyp. xix. Dors fugiet ab eis.

De sexto p^{re}cepto

Non mechaberis. Hoc sextu^m p^{re}ceptu^m expresse prohibet lesionem conjugalem in p^{er}sona cōiūcta. si aut p^{re}cedens p^{re}ceptum phibebat lesionem alicuius in p^{ro}pria p^{er}sona. Unde s^{ecundum} Augustinu^m. Illud p^{re}ceptum phibebat lesionem alicui⁹ in p^{ro}pria p^{er}sona: istud aut om^{ne} nem illicitu^m concubitu^m: z hoc implicite. Unde dicitur. Non mechaberis. i. nullo alteri excepto federe matrimoniali te cōmisceris: vt dicit glosa interlinearis.

Sciendū t^{em} q^{uod} istud p^{re}ceptu^m trāsgrediuntur septem genera hominū. Primi sunt fornicarij sicut solutus cum soluta. Et licet quidā dixerint fornicationem simplicem non esse p^{ec}catu^m mortale. Hoc tamen Henricus de sir. dicit esse falsu^m z impossibile p^{ro}pter duo. Primo q^{uod} fornicatio simplex inuenitur iⁿ diuina lege phibita. Lex autem diuina nihil p^{ro}hibet nisi peccatum mortale. Secundo patet euidenter quia nihil a participatiōe celestis regni excludit nisi peccatum mortale. Sed p^{ro}pter simplicem fornicationem aliquis excluditur a participatiōe regni celestis: vt patet per apostolu^m Eph. v. Hoc autem scitote quonia^m fornicator aut immūdus non habet partē iⁿ regno dei. quare. zc. Ex quo patet q^{uod} luxuria est malum peccatum: q^{uod} nunq^{uam} potest scienter z voluntarie fieri sine pec-

cato mortali. Homicidū potest fieri sine peccato iusticia exigēte. vt cū iudex amore iusticie aliquem occidit. vel etiaz quando vim vi repellere decet. vt patz in quinto p^{re}cepto. Item aliquis potest furari sine peccato in extrema necessitate. quia tunc omnia sunt communia. Item in festis potest quis laborare sine peccato. Item quādoq^{ue} quis potest irasci sine peccato. Similiter z irasci potest quis quādoq^{ue} sine peccato. sed nullus potest fornicari sine peccato scienter quia mortaliter peccat. Donam⁹ q^{uod} alius quis nullum maluz cogitauerit neq^{ue} dixerit neq^{ue} fecerit. z omnia bona egerit q^{uod} excogitari possunt. z semel fornicetur et sic decedit sine penitētia: tūc de necessitate damnabit: etiaz si omnes misse que vsq^{ue} ad finem mundi celebrabuntur ab ecclesia p^{ro} eo celebrarentur nō liberaret eum a morte eterna. Et p^{ro}pter illaz breuiem delectatiōem omni gaudio celi z societate beatorum p^{ro}uabitur. Unde Iheronimus. Qui luxuriatur viuens mortuus est. **S**ciendū q^{uod} ad detestatiōem huius fornicatiōis que fit cum meretricibus valent tria. Primum est hoc q^{uod} quandoq^{ue} sunt coniugate. z sic quando aliq^{ui}s credit se peccare cū talibus simpliciter fornicatiōe ipse quādoq^{ue} committit adulterium. Secūdu^m quia quādoq^{ue} talis cōmittit incestum. quia quādoq^{ue} tales meretrices cognite sunt a consanguineis illius qui peccat cum eis. ergo si duo consanguinei peccarent cum vna soluta meretrice: tunc p^{ri}mus absoluitur a simplici sacerdote. secundus autē mittitur ad auctoritatem ep^{iscop}i. Tertio q^{uod} cum talibus peccat magno se committit discrimini: licet non sint cōiugate z affines eius. ipse tamen s^{ecundum} Guil. lugdunē. in summa viciōrum capitulo de luxuria eque peccat: ac si forent. ex quo equalis est contemptus.

Defloratio virginum q^{uod} magnū peccatum est.